

Professor Bjørn Lomborg spreekt over 'de vloedgolf van onzin waarmee het onderwerp klimaatverandering op het moment gepaard gaat.' ANP

INTERVIEW Bjørn Lomborg

'AL GORE OVERDRIJFT ENORM'

Maar goed dat ik geen pak draag. De Deense professor Bjørn Lomborg, de wereldberoemde en beruchte klimaatscepticus, blijkt een vlotte veertiger in een stukgewassen T-shirt. In *Cool it!* pleit de dwarse denker voor een andere aanpak van de klimaatveranderingen. 'Sta open voor het idee dat het NIET allemaal gaat om vermindering van CO₂-uitstoot.'

UW BOODSCHAP IS HELDER.

"Zeker. Het terugdringen van de uitstoot van CO₂ moet geen prioriteit hebben. De broeikasgasbestrijding is een hype. Alarmisme. Een vorm van paniek zaaien. Aan Kyoto hebben we niks. Investeer al het geld dat nu naar het bestrijden van klimaatverandering gaat in de ontwikkeling van nieuwe intelligente energietechnologieën en in de bestrijding van aids, malaria, honger en armoede."

KYOTO IS NIET ONZE REDDING?

"Allerminst. In *Cool it!* reken ik voor dat als alle ondertekenaars zich aan het protocol houden, wat bijvoorbeeld Canada en Japan niet lukt, en alle landen mee zouden doen, wat de VS weigert, en als alles verder normaal zou verlopen, we aan het einde van de 21e eeuw dezelfde graad van opwarming hebben maar dan zeven *dagen* later. Zit alles reuze mee, dan is het vijf jaar. Dat kost 180 miljard dollar per jaar."

MOETEN WE NOG NAAR AL GORE LUISTEREN?

"Nee, er zijn betere bronnen. Gore hamert veel te eenzijdig op het verminderen van de CO₂-uitstoot, terwijl er meer oplossingen zijn. Aan de ene kant heeft hij de Amerikanen ervan doordrongen dat klimaatverandering niet een wereldwijde samenzwering van links is om de belastingen omhoog te krijgen. Dat is Gores verdienste. Maar hij heeft met zijn stellingname enorm overdreven en vaak onjuiste informatie verschaft."

NOEM EENS EEN BETERE BRON.

"Voor info over wat er aan het gebeuren is, moet je goed luisteren naar het klimaatpanel IPCC, het Intergovernmental Panel on Climate Change (zie kader Meer info, red.). Deze VN-club, voornamelijk bestaand uit natuurwetenschappers, is sterk in vaststellen hoe de situatie is of zich kan ontwikkelen, minder in oplossingen."

MiniBio

BJØRN LOMBORG

Kopenhagen, 6 januari 1965.

Vakgebied: sociale wetenschap, politicologie. Momenteel 'adjunct-professor' aan de Copenhagen Business School. **Claim to fame:** in 2004 door *Time Magazine* uitgeroepen tot een van de honderd invloedrijkste mensen ter wereld. Wijd en zijd bekend als klimaatscepticus, beroemd en berucht door zijn controversiële bestseller *The*

Skeptical Environmentalist (2001), waarin hij het waagde te beweren dat het milieu er helemaal niet slecht voor staat.

U GELOOFT WEL DAT DE MENS MEDEORZAAK IS VAN DE OPWARMING?

"Dat is boven redelijke twijfel verheven; zo iets *bewijzen* is niet te doen. In hoeverre de mens van invloed is, dat weten we niet. Begrijp me goed, de mens bestookt de atmosfeer met veel te veel broeikasgassen. Maar de redenering 'dan moeten we die uitstoot maar verminderen' is veel te simpel. Wat we nu doen, is miljarden uitgeven om het *gevoel* te hebben dat we goed bezig zijn. Wat ik doe is mensen meekrijgen om met behulp van juiste informatie op koele, effectieve wijze te zoeken naar betere en betaalbare oplossingen."

U HEBT IETS MET IJSBEREN.

"Haha, ja, veel reacties op mijn boek gaan over de ijsberen. Ik heb dat voorbeeld gebruikt om te laten zien waar het aan schort in de klimaatdiscussie. Al Gore presenteerde in zijn film *An Inconvenient Truth* hartverscheurende beelden van zo'n dier dat op een ijsschots afdreef en ten dode was opgeschreven. De ijsbeer zou op uitsterven staan. Die dingen spreken het publiek aan."

MAAR?

"Ik wil een reëel beeld neerzetten, geen sentimentele onzin. De ijsbeerpopulatie wordt niet kleiner, dat is met cijfers aan te tonen. Integendeel, in gebieden waar het warmer wordt, zijn populaties gegroeid. Als we Kyoto volledig uitvoeren, redden we ongeveer één ijsbeer per jaar, terwijl de mens er jaarlijks tussen de 300 en 500 afschiet. Ik zou dan zeggen: het is goedkoper en effectiever om met de jacht te stoppen."

DE LES DAARUIT?

"Het lijkt soms wel of koolstofdioxide-uitstoot verminderen een doel op zichzelf is, dat je koste wat kost, desnoods met verkeerde informatie, moet bereiken. Maar volgens mij is ons doel: goede leefomstandigheden voor de mens en een beter milieu voor alles wat leeft. Soms kan het verminderen van uitstoot een goede manier zijn. Wat ik betoog is: er zijn ook andere, betere, goedkopere manieren."

GRAAG EEN VOORBEELD, MAAR DAN ZONDER IJSBEREN.

"Neem het stijgen van het zeewaterniveau, dat bijvoorbeeld de Maldiven bedreigt, een eilandengroep in de Indische Oceaan. Waarschijnlijk zal de zee 30 centimeter stijgen tot eind deze eeuw, wat ruim 75 procent van het land zou wegvagen, als de bewoners er niets aan doen. Maar dat doen ze natuurlijk wel! De afgelopen anderhalve eeuw is het water ook 30 cm gestegen en

De ijsbeer moet niet zeuren: 'In gebieden waar het warmer wordt, groeit de populatie.'

'Sinds de jaren tachtig doen we steeds minder aan nieuwe energie-technologie'

daar zijn ze goed uitgekomen. Dus: moeten we de Maldiven redden door voor veel geld CO₂-uitstoot terug te dringen en daarmee de stijging van het zeeniveau iets minder te maken, of moeten we er gewoon voor zorgen dat de bevolking rijker wordt en zo op optimale wijze de eigen maatregelen kan treffen?"

MAAR HET KAN TOCH OOK ALLEBEI?

"Natuurlijk, maar het gaat om het juiste inzicht. De keuze. Het IPCC heeft een berekening gemaakt voor twee scenario's. Het eerste beoogt de Maldiven vooral economisch sterker te maken, het tweede gaat uit van milieumaatregelen. In het eerste geval zullen tegen het einde van de 21e eeuw land en inwoners veel rijker zijn, maar het zeeniveau is 30 à 40 cm hoger. In het tweede geval zijn de bewoners eerder minder rijk geworden en we zien ook 10 cm minder stijging van het zeewater. Toch zal bij het tweede scenario drie keer zoveel land overstromen. Waarom? Omdat de lokale

bevolking er minder tegen kan doen. Ditzelfde geldt voor Bangladesh, Vietnam en Micronesië."

U WILT VOORRANG VOOR HET BESTRIJDEN VAN ZIEKTES.

"Neem malaria. Door de klimaatveranderingen zal er, zo is berekend, aan het eind van de eeuw 3,2 procent meer malaria zijn. Maar we zijn financieel én medisch in staat de 100 procent van nu terug te brengen tot bijna nul. Kyoto zou de toename van malaria, 3,2 procent dus, terugbrengen met 0,2 procent. Tegenover elke persoon die je redt dankzij het Kyoto-protocol, zou je voor hetzelfde bedrag 36.000 mensen rechtstreeks kunnen redden met behulp van een vaccin. Wat moet ik meer zeggen?"

ZIJN ER VEEL REACTIES OP COOL IT!?

"Mensen die niet willen dat klimaatverandering een groot probleem is, lezen wat ze graag willen lezen: dat de beweringen van Al Gore voor een deel niet kloppen. Hij zegt dat de zeespiegel tot 6 meter kan stijgen, het wordt waarschijnlijk 30 centimeter. Anderen die in de klimaatverandering een ramp zien, ergeren zich juist vanwege datzelfde verschil tussen Gore en mij. Waar het om gaat: we moeten de middenweg vinden tussen ontkenning en alarmisme. Je moet je kop niet in het zand steken, maar je moet ook geen gekte creëren."

Voor Al Gore een gruwel, volgens Lomborg niet zo'n probleem: de uitstoot van de Hoogovens. ANP

'Al Gore wil niet in discussie'

GEKTE?

"Ja. Paniek. Zoals het ook een jaar of wat geleden met de vogelgriep ging. We zouden allemaal ziek worden, de besmetting bedreigde de mensheid. Nu wil niemand er meer van horen. Alleen in Zuidoost-Azië moeten we ons over de vogelgriep nog enige zorgen maken. Met het klimaatprobleem zullen we de komende vijftig tot honderd jaar te maken hebben. Dan moet paniek toch niet onze leidraad zijn?"

WAAROM IS DE KLIMAATDISCUSSIE ALTIJD ZO VERHIT?

"Wij mensen willen ergens in geloven. In God, in sociale rechtvaardigheid, in vooruitgang. In deze tijd neemt de groene beweging dit over. Nu geloven de mensen heilig in vermindering van CO₂-uitstoot. In de jaren zeventig dachten we dat alle grondstoffen en energiebronnen uitgeput zouden raken. In de jaren tachtig dachten we dat de Europese bossen op sterven na dood waren door de zure regen. Natuurlijk waren die zorgen voor een deel juist. En nuttig, om de mensheid wakker te maken. Maar de angst werd aangewakkerd, de zorgen waren buiten elke proportie."

Zure regen tast in de VS ruim 1 procent van de bossen aan, in Europa iets meer."

DE MENSHEID HEEFT VOLGENS U EEN ISSUE NODIG.

"Elke zorg over een ontwikkeling heeft bestaansrecht. Maar waar we één probleem overschatten, zijn er andere die we onderschatten. Je hoort weinig tot niets over het grootste milieuprobleem in de Derde Wereld: luchtvervuiling binnenshuis, door met name het gebruik van slechte brandstoffen. Meer dan een miljoen mensen per jaar sterven daaraan. In de ontwikkelde wereld is het probleem juist de luchtvervuiling buitenshuis. Er is veel vooruitgang geboekt; zo is Los Angeles in lange tijd niet zo schoon geweest. Toch sterven in de VS naar schatting 110.000 mensen door toedoen van luchtvervuiling. We horen zo weinig over deze oude bekende gevaren en zovél over de sexy nieuwe. Vandaar dat ik zeg: *Cool it!*"

HOEF IK GEEN SPAARLAMPEN MEER IN FITTINGEN TE DRAAIEN?

"Natuurlijk wel! Dat is een slimme manier om onnodig energieverbruik te vermijden, tegen weinig kosten. Isoleer je huis, breng zonnepanelen aan."

Lomborg biedt Prinses Máxima zijn boek 30 Plannen voor een beter Holland aan. Voor op het nachtkastje van 'waterprins' Willem-Alexander? ANP

Triv's Zevenklapper

1 Welk historisch persoon had u graag willen zijn?

"Iemand die als hij in 2007 op zichzelf terug zou kijken, kon zeggen: mijn leven heeft voor de huidige generatie zin gehad."

2 Wat zou er nog uitgevonden moeten worden?

"Technologie die op grote schaal energiebronnen exploiteert zonder enige vervuiling

door uitstoot of geluid."

3 Wie is uw favoriete wetenschapper?

"Mike Hulm, directeur van het Britse Tyndall Centre for Climate Change Research. Hij durfde het als vooraanstaand klimaatwetenschapper aan om tegen de stroom in de massahysterie rond het klimaat aan de kaak te stellen."

4 Welke dierlijke eigenschap zou u willen hebben?

"Ach, wat moet ik daar nou mee?"

5 Welk boek ligt er nu op uw nachtkastje?

"Momenteel geen. Ik ben constant op reis,

houd lezingen.

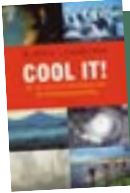
De tijd van lezen komt wel weer."

6 Welke plek op aarde zou iedereen moeten bezoeken?

"Ga eens in Nederland kijken, waar ze dankzij hun rijkdom kunnen laten zien hoe de mens zich te weer kan stellen tegen natuurlijke bedreigingen, in dit geval van het water."

7 Ligt Amersfoort over vijftig jaar aan zee?

"Zeker niet. Ik weet niet precies waar dat ligt maar voor zover ik de Nederlanders ken, laten ze het zover niet komen."

Cool it! Zin en onzin in het debat over de klimaatverandering, door Bjørn Lomborg. Voor wie eens anders tegen de dingen aan wil kijken. Een verademing! Uitgeverij Het Spectrum, 2007. 9027445915. € 17,95.

Alleen moet je niet denken dat je zo de klimaatverandering oplost. We blijven nog heel lang afhankelijk van fossiele brandstoffen; de alternatieve energiebronnen winnen maar heel langzaam terrein. In China komen er elke week twee à drie kolencentrales bij. Daar en in India gaat het om rijker worden, om voldoende voedsel, scholing en medische voorzieningen. De *global warming* kan ze weinig schelen. Mijn boodschap: doe niet wat u nu een goed en gerust gevoel geeft, maar investeer in nieuwe energietechnologie, zodat we in de toekomst minder afhankelijk zullen zijn van luchtvervuilend energieverbruik.”

DAAR ZIJN WE TOCH AL MEE BEZIG?

“Nauwelijks. Sinds de vroege jaren tachtig doen we er juist steeds minder aan. Als we het bedrag dat we besteden aan research en ontwikkeling van slimme energietechnologie zouden vertienvoudigen, is dat nog maar eentiende van wat Kyoto ons kost. Onze kinderen zullen die technologieën beschikbaar hebben, net als China en India. Zo’n vertienvoudiging kan op middellange termijn, zeg 2075, de klimaatveranderingen aanzienlijk terugbrengen. Op korte termijn kunnen we er maar een heel klein beetje aan doen, tegen heel hoge kosten.”

ALS WETENSCHAPPER HOORT U ALTIJD TE TWIJFELEN. HEBBEN CRITICI TOT DUSVER IETS GEZEGD DAT U TOT NADENKEN STEMT?

“Nee. Ze gaan in op de voorbeelden, op interpretaties van onderzoek die fout zouden zijn of volgens hen foute citaten. Ik begrijp het wel, het is gewoon heel moeilijk argumenten te vinden tegen mijn belangrijkste standpunten.”

HEBT U AL GORE ONTMOET?

“In maart 2007 heb ik voor het Amerikaanse Congres een presentatie gegeven. Hij was vóór mij aan het woord maar vertrok meteen toen hij klaar was. Hij kent mij en heeft een ontmoeting verschillende keren geweigerd. Hij wil niet in discussie. Journalisten hebben hem gevraagd wat hij van mijn visies denkt, maar hij gaat er niet op in. Eén keer heeft hij iets gezegd: *Er zijn nog mensen die denken dat we de maanlanding met de Apollo in scène hebben gezet op een parkeerterrein in Arizona. Die mensen hebben aan Bjørn Lomborg een goede. Arrogant. Zelig. Hij heeft één issue: verminder de CO₂-uitstoot. Daarin is hij goed.*”

ZIJN ER AL INITIATIEVEN OM IN DE RICHTING TE GAAN DIE U AANGEeft?

“Veel mensen beseffen al dat Kyoto-2 er niet gaat komen. Kyoto-1 in 1997 zal niet bereiken wat het wilde: een reductie van uitstoot in 2010 tot het niveau van 1990. Integendeel, er zal waarschijnlijk 25 procent méér uitstoot zijn. Hoe zou je ooit de wereld zover kunnen krijgen dat alle landen overeenstemming bereiken over nóg meer reductie, na deze en andere mislukkingen? Steeds meer mensen begrijpen dat een andere strategie vereist is.” **i**

Meer info

www.lomborg-errors.dk
Hier vatten felle tegenstanders bezwaren tegen Lomborgs werk op polemische wijze samen (Engels).

www.klimaatnieuws.nl
Al het recente nieuws over ontwikkelingen in klimaatonderzoek.

www.ipcc.ch
Hier zijn de rapporten die voor geleerden en overheden overal ter wereld een referentiepunt zijn, te downloaden als pdf. De VN-organisatie kreeg in december 2007 de Nobelprijs voor de Vrede (samen met Al Gore).

The Skeptical Environmentalist
door Bjørn Lomborg. Uitgeverij: Cambridge University Press, 2001. ISBN: 0521010683. \$19.79 via www.amazon.com.

Witte benen

“Kun je hier bruine benen krijgen?”
Mijn dochter (toen 14) vroeg dat tijdens een vakantie. We maakten samen een wandeling onder de felle zon.
“Dat kan. Maar waarom heb je dan een lange broek aan?”
“Omdat ik zulke witte benen heb.”
Volgens mij hangt ons bestaan van absurde gedachtegangen aan elkaar. De onverbiddelijke ratio die de mensheid sinds de achttiende eeuw zoveel technologische vooruitgang heeft gebracht, is in ons dagelijks handelen geen leidraad. Zeker bij m’n dochter niet.
Of bij m’n vrouw.
“Gaan we nu boodschappen doen of liever zaterdag?” zeg ik.
“Ja.”
Absurditeiten alom. Het terugdringen van de CO₂-uitstoot door gebruik van energiebronnen als biomassa is moreel de enig juiste keuze. Weinigen durven dat in 2007 te ontkennen. Maar de prijs van maïs is daardoor in Mexico al meer dan verdubbeld, ten koste van het arme deel van de Mexicaanse bevolking. Dat was niet de bedoeling van de klimaatridders.
Dan zwijg ik nog van de houtkap, zeg gerust ontbossing, die nodig zou zijn om de westerse wereld van voldoende biomassa te voorzien om 200 miljoen auto’s te laten rijden.
“Pap, ik ga vanmiddag m’n kamer helemaal opruimen en uitmesten. Dan ga ik allemaal mooie dingen neerzetten, sierdingen en zo.” Ze kijkt me vol verwachting aan.
“Heel goed, kind! Mooi hoor.”
De volgende dag.
“Zeg, jij zou je kamer toch uitmesten?”
Dochter, nijdig: “Nou zeg, ik was het echt van plan.”
Voor haar was de goede bedoeling al genoeg verdienste. Nadat het compliment in ontvangst was genomen, ging de dochter over tot de orde van de dag: msn, sms, tv.
Ik denk vaak als ik de drammende dominees van de CO₂-uitstootkerk hoor: ziehier de terreur van de goede bedoelingen. Omdat je het juiste ideaal voorstaat, mag je onhaalbare doelen formuleren plus heilig verklaren. Zie Kyoto.
De milieupolitie schrijft voor dat we onze huizen moeten isoleren: hé daar, *you!* Minder energie verbruiken! Dubbel glas! HR-ketel! Isolatie! Zonnepanelen! Kieren dichtkitten! Alleen, als door een huis geen constante luchtstroom gaat, blijft vocht, uitgewasemd door mens, dier, douche en wasmachine, hangen. In vocht gedijt ongedierte. Bovendien is het slecht voor alle materialen in huis en voor de gezondheid. Daarbij kost vochtige lucht verwarmen meer energie dan opgefrite droge lucht. Kortom, milieudrammers, denk eens na!
Ik zeg dat ook vaak tegen dochter en vrouw. Denk eens na. Dan krijg ik te horen dat ik dat zelf ook moet doen. De onverbiddelijke ratio schijnt ik namelijk alleen als leidraad te nemen als het mij uitkomt.

Egbert Jan Riethof
Neerlandicus Egbert Jan Riethof (1954) schrijft voor Triv’ maandelijks over weer en klimaat, en de voortdurende discussies hierover.